P9_TA(2020)0036

Gvinejas Republika, jo īpaši vardarbība pret protestētājiem

Eiropas Parlamenta 2020. gada 13. februāra rezolūcija par Gvinejas Republiku, jo īpaši vardarbību pret protestētājiem (2020/2551(RSP))

(2021/C 294/07)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Gvinejas Republiku,

— ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas, Eiropas Savienības un Amerikas Savienoto Valstu un Francijas vēstniecību Gvinejas Republikā 2019. gada 5. novembra kopīgo paziņojumu,

— ņemot vērā Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienas (*ECOWAS*) komisijas 2019. gada 4. novembra paziņojumu pēc incidentiem Konakri,

— ņemot vērā Āfrikas Cilvēktiesību un tautu tiesību komisijas 2019. gada 9. novembra paziņojumu presei par demonstrāciju apspiešanu Gvinejas Republikā,

— ņemot vērā ANO Cilvēktiesību padomes vispārējā regulārā pārskata darba grupas trīsdesmit piekto sesiju no 2020. gada 20. janvāra līdz 31. janvārim,

— ņemot vērā 1966. gada Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām (*ICCPR*),

— ņemot vērā Partnerattiecību nolīgumu starp Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupu, no vienas puses, un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no otras puses (Kotonū nolīgums),

— ņemot vērā Āfrikas Cilvēku un tautu tiesību hartu, kuru pieņēma 1981. gada 27. jūnijā un kura stājās spēkā 1986. gada 21. oktobrī,

— ņemot vērā Gvinejas Republikas konstitūciju, kuru Nacionālā pārkārtošanās padome apstiprināja 2010. gada 19. aprīlī un kas tika pieņemta 2010. gada 7. maijā,

— ņemot vērā Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju,

— ņemot vērā 11. Eiropas Attīstības fonda Valsts indikatīvo programmu 2015.–2020. gadam, ar ko piešķir līdzekļus Gvinejas Republikai,

— ņemot vērā Reglamenta 144. panta 5. punktu un 132. panta 4. punktu,

A. tā kā prezidents *Alpha Condé* ir bijis pie varas Gvinejas Republikā kopš viņa ievēlēšanas 2010. gadā un atkārtotas ievēlēšanas 2015. gadā; tā kā kopš 2019. gada oktobra vidus valstī ir notikušas masveida protesta demonstrācijas, galvenokārt tās veikušas Nacionālā fronte Konstitūcijas aizsardzībai (*FNDC*), pamatojoties uz opozīcijas bailēm, ka prezidents *Condé* centīsies paplašināt savas konstitucionālās pilnvaras; tā kā Gvinejas Republikas konstitūcija ierobežo prezidenta pilnvaras līdz diviem pilnvaru termiņiem; tā kā prezidenta *Condé* otrais pilnvaru termiņš beigsies 2020. gada beigās;

B. tā kā viņa ievēlēšana 2010. gadā bija pirmais solis demokrātisku reformu īstenošanai un pārredzamībai pēc gadiem ilgušās militārās kundzības; tā kā prezidentu *Condé* apsūdz korupcijā un ierobežojumu noteikšanā attiecībā uz politiskajām brīvībām; tā kā konstitucionālā reforma, kuras vienīgais mērķis ir pagarināt prezidenta pilnvaru termiņu, lai ļautu *Alpha Condé* palikt amatā, ir izraisījusi vardarbību;

C. tā kā nesen prezidents *Condé* nesen centās likvidēt arī institucionālos šķēršļus viņa reformai, ietekmējot Gvinejas Republikas Konstitucionālo tiesu un Vēlēšanu komisiju; tā kā 2018. gada martā no amata tika atbrīvots Konstitucionālās tiesas priekšsēdētājs *Kéléfa Sall*; tā kā tieslietu ministrs *Cheick Sako* ir atkāpies no amata, jo viņš iebilst pret konstitucionālajām izmaiņām, kas pieļauj trešo prezidenta pilnvaru termiņu;

D. tā kā valdošajai partijai, kuras nosaukums ir "Rally of the Guinean People" (Gvinejas tautas kopība) nav divu trešdaļu balsu vairākuma, lai grozītu konstitūciju; tā kā referendums par konstitūcijas reformu apietu Gvinejas Republikas parlamentu;

E. tā kā 2019. gada 19. decembrī prezidents *Condé* paziņoja par plāniem rīkot referendumu par konstitucionālo reformu, kuram jānotiek 2020. gada 1. martā; tā kā likumdevēja vēlēšanas, kas sākotnēji bija paredzētas 2020. gada 16. februārī, tika atliktas un notiks tajā pašā dienā, kad ir paredzēts referendums; tā kā ierosinātajā jaunajā konstitūcijā ir paredzēts pagarināt prezidenta pilnvaru termiņu no pieciem uz sešiem gadiem ar ierobežojumu uz diviem termiņiem; tā kā ir sagaidāms, ka prezidents *Condé* izmantos šīs konstitucionālās izmaiņas, lai panāktu trešo prezidenta pilnvaru termiņu;

F. tā kā Nacionālā fronte Konstitūcijas aizsardzībai (*FNDC*), kas ir opozīcijas partiju, pilsoniskās sabiedrības organizāciju un arodbiedrību alianse, ir rīkojusi protestus un plāno streikus pret konstitūcijas izmaiņām; tā kā laikposmā no 2019. gada 12. oktobra līdz 28. novembrim tika arestēti vismaz septiņi *FNDC* locekļi un pret viņiem vērsta kriminālvajāšana, pamatojoties uz to, ka viņu aicinājumi protestēt pret jauno konstitūcijas projektu bijuši akti vai darbības, kas varētu traucēt sabiedrisko kārtību un apdraudēt sabiedrības drošību, kamēr viņi galu galā tika attaisnoti starptautiska spiediena rezultātā;

G. tā kā situācija valstī ir ļoti saspringta, pieaugot politiskajai spriedzei un vardarbīgu protestu uzliesmojumiem; tā kā saskaņā ar cilvēktiesību organizāciju sniegto informāciju valdība ir smagi reaģējusi uz uzliesmojumiem un policija ir reaģējusi ar pārmērīgu, nepamatotu un nelikumīgu spēku pret protestētājiem, cilvēktiesību organizācijām ziņojot par barikādēm, apšaudēm un asaru gāzi, galvenokārt galvaspilsētā Konakri un ziemeļu opozīcijas kontrolē esošajā *Mamou*; tā kā *Wanindara* policija esot izmantojusi sievieti kā cilvēka vairogu, lai pasargātu sevi no protestētāju mestajiem akmeņiem;

H. tā kā Gvinejas Republikas galvenās opozīcijas partijas "Demokrātisko spēku savienība" priekšsēdētāja vietnieks *Fodé Oussou Fofana* ir apsūdzējis prezidentu "konstitucionālā valsts apvērsumā" un "krāpšanā"; tā kā opozīcijas partijas ir apņēmušās boikotēt parlamenta vēlēšanas, lai paustu protestu;

I. tā kā gan *ECOWAS*, gan Āfrikas Cilvēktiesību un tautu tiesību komisija ir aicinājusi ievērot demonstrantu pamattiesības, bet drošības spēkus — uzlabot demonstrāciju pārvaldību;

J. tā kā ANO Cilvēktiesību komisija ir konstatējusi, ka drošības spēki, reaģējot uz protestiem, kas sākās Konakri 2019. gada 14. un 15. oktobrī, "neievēroja starptautiskās normas un standartus attiecībā uz spēka lietošanu"; tā kā protestu laikā bojā gājušo demonstrantu bēres izjauca turpmāka vardarbība un nāves gadījumi;

K. tā kā 2019. gada pasaules preses brīvības indeksā Gvinejas Republika ir ierindota 101. vietā no 180 valstīm; tā kā kopš 2015. gada vismaz 20 žurnālisti ir izsaukti ar pavēstēm, aizturēti vai pakļauti kriminālvajāšanai; tā kā kopš demonstrāciju sākuma 2019. gada oktobrī ir arestēti žurnālisti, cilvēktiesību aizstāvji un pilsoniskās sabiedrības aktīvisti, tostarp *Abdourahmane Sanoh* (*FNDC* koordinators), kuru vēlāk atbrīvoja, kamēr daži joprojām atradās ieslodzījumā un tika pakļauti vardarbībai; tā kā protestos ir nogalināti vismaz 28 civiliedzīvotāji un viens žandarms; tā kā cilvēktiesību organizācijas lēš, ka kopš 2015. gada ir nogalināti vismaz 70 protestētāji un garāmgājēji, tostarp students *Amadou Boukariou Baldé*, kuru 2019. gada maija protestu laikā pie *Labé* Universitātes līdz nāvei piekāva policisti;

L. tā kā vairākas vietējās NVO ir nosodījušas ieslodzījuma apstākļus Gvinejas Republikā, jo īpaši "nopietnas nepilnības attiecībā uz pārpildītību, pārtiku un uzturu, kā arī apmācības trūkumu lielākajai daļai cietuma uzraugu" (saskaņā ar organizācijas *Human Rights Watch* ziņojumu); tā kā šie apstākļi rada bažas visā valstī, bet ir īpaši nopietni Konakri centrālajā cietumā;

M. tā kā Gvinejas Republika ir viena no nabadzīgākajām Āfrikas valstīm, kas joprojām cieš no gadiem ilgas ekonomikas nepareizas pārvaldības un korupcijas, neraugoties uz pasaulē lielāko boksīta rezervi *Boke* apkārtnē esošajās raktuvēs; tā kā divas trešdaļas no 12,5 miljoniem iedzīvotāju dzīvo nabadzībā un Ebolas vīrusa krīze laikposmā no 2013. līdz 2016. gadam būtiski vājināja valsts ekonomiku; tā kā bezdarbs īpaši skar jauniešus, kas jaunāki par 25 gadiem un veido vairāk nekā 60 % no visiem iedzīvotājiem;

N. tā kā pašreizējos protestos pret konstitūcijas reformu, kas ir saasinājusi pretdarbību starp valdību un opozīcijas partijām, *OGDH* (Gvinejas Republikas Cilvēktiesību un pilsoņu tiesību organizācija) ir nosodījusi atkārtotos cilvēktiesību pārkāpumus Gvinejas Republikā; tā kā šī vardarbības rezultātā tiek iznīcinātas sabiedriskās ēkas un objekti, tā izraisa etniskas šķelšanās mēģinājumus un piespiedu padzīšanu no privātiem īpašumiem; tā kā laikposmā no 2019. gada februāra līdz maijam Gvinejas Republikas valdība piespiedu kārtā padzina vairāk nekā 20 000 cilvēku no Konakri apkaimes, lai nodrošinātu zemi valdības ministrijām, ārvalstu vēstniecībām, uzņēmumiem un citiem publiskā darba projektiem;

O. tā kā laikposmā no 2014. gada līdz 2020. gadam Eiropas Savienība sniedz atbalstu Gvinejas Republikai ar 11. EAF (Eiropas Attīstības fonda) valsts indikatīvo programmu EUR 244 000 000 apmērā, galveno uzmanību pievēršot valsts reformai un administrācijas modernizācijai, pilsētu sanitārijai, veselības aprūpei, autotransportam un valsts kredītrīkotāja atbalstam,

1. pauž nožēlu par Gvinejas Republikā notiekošo vardarbību; kategoriski nosoda pulcēšanās brīvības un vārda brīvības pārkāpumus, kā arī vardarbības aktus, nogalināšanas un citus cilvēktiesību pārkāpumus; aicina, lai valdības spēki nekavējoties izturētos savaldīgi un lai atļautu likumīgus un miermīlīgus protestus bez jebkādas iebiedēšanas;

2. aicina Gvinejas Republikas valdību sākt ātru, pārredzamu, objektīvu un neatkarīgu izmeklēšanu par protestētāju bojāeju un ievainojumiem, kā arī saistībā ar apgalvojumiem par pārmērīgu spēka pielietošanu vai citiem cilvēktiesību pārkāpumiem, ko veic tiesībaizsardzības amatpersonas, un saukt vainīgos, tostarp policijā un drošības spēkos, pie atbildības un nepieļaut viņu nesodāmību; atgādina Gvinejas Republikas valdībai, ka prioritātes būtu jāpiešķir arī cīņai pret korupciju un nesodāmības izbeigšanai;

3. pauž dziļu nozēlu par jebkādiem plāniem mainīt valsts konstitūcijas noteikumus attiecībā uz prezidenta pilnvaru laika ierobežojumiem; kategoriski atkārto, ka funkcionējošai demokrātijai ir jāietver tiesiskuma un visu konstitucionālo noteikumu, tostarp attiecīgā gadījumā prezidenta pilnvaru ierobežojumu ievērošana; aicina Gvinejas Republikas prezidentu ievērot Gvinejas Republikas konstitūciju, jo īpaši tās 27. pantu;

4. aicina ievērot tiesības uz demonstrāciju brīvību, pulcēšanās, biedrošanās un vārda brīvību, ko garantē starptautiskie standarti un Gvinejas Republikas ratificētie ANO līgumi un konvencijas; aicina Gvinejas Republikas valdību veikt steidzamus pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek respektētas tiesības brīvi un miermīlīgi piedalīties demonstrācijās, un radīt drošu vidi bez vajāšanas, vardarbības un iebiedēšanas, kā arī veicināt dialogu ar opozīciju;

5. mudina visas iesaistītās puses novērst turpmāku saspīlējuma un vardarbības saasināšanos; aicina Gvinejas Republikas valdību, kā arī opozīcijas grupas un pilsonisko sabiedrību ievērot savaldību, rīkoties atbildīgi un iesaistīties konstruktīvā dialogā, lai panāktu noturīgu, vienprātīgu un miermīlīgu risinājumu; aicina ES turpināt centienus palielināt pilsoniskās sabiedrības lomu un mudināt nevalstiskos dalībniekus aktīvi iesaistīties;

6. mudina Gvinejas Republikas valdību nodrošināt, ka savlaicīgi tiek rīkotas pārredzamas, ticamas un brīvas likumdevēja un prezidenta vēlēšanas, kurās bez jebkādiem ierobežojumiem piedalās opozīcijas partijas, tostarp ļaujot tām reģistrēties, rīkot aģitācijas kampaņas, piekļūt plašsaziņas līdzekļiem un izmantot pulcēšanās brīvību;

7. atgādina, cik svarīga ir autonoma valsts vēlēšanu komisija, kas darbojas neatkarīgi no valdības un jebkuras politiskās partijas; mudina Gvinejas Republikas valdību un prezidentu *Condé* nodrošināt, ka Gvinejas Republikas Valsts neatkarīgā vēlēšanu komisija (*CENI*) var darboties pilnīgi pārredzami, bez iejaukšanās, iebiedēšanas vai ietekmēšanas no politiķu vai partiju puses;

8. mudina Gvinejas Republikas iestādes pilnībā ievērot visas valsts un starptautiskās saistības attiecībā uz pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, tostarp tiesības uz vārda, pulcēšanās un biedrošanās brīvību, tiesības uz to, ka netiek piemērotas spīdzināšana, pazemojoša izturēšanās un patvaļīgas aizturēšanas, kā arī tiesības uz taisnīgu tiesu; uzsver, ka jebkura krīzes politiska risinājuma pamatā jābūt cilvēktiesību ievērošanai;

9. aicina Gvinejas Republikas iestādes saskaņā ar starptautiskiem standartiem izmeklēt un saukt pie atbildības tos drošības spēku pārstāvjus, pret kuriem ir pierādījumi saukšanai pie krimināatbildības par iepriekšējiem un pašreizējiem pārkāpumiem;

10. atgādina, ka aktīva pilsoniskā sabiedrība, kas spēj izpausties bez bailēm, iebiedēšanas un vardarbības, ir nepieciešams priekšnoteikums demokrātijas nostiprināšanai; mudina valdību un drošības spēkus veicināt tādu vidi, kas sekmē nevalstisko organizāciju un pilsoniskās sabiedrības pārstāvju drošību un drošumu, tostarp pārskatīt tiesību aktus par spēka izmantošanu publiskos pulcēšanās pasākumos;

11. uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt un veicināt plurālistisku, neatkarīgu un brīvu plašsaziņas līdzekļu vidi, kas kalpo demokrātijai; mudina Gvinejas Republikas iestādes nekavējoties pārtraukt žurnālistu vajāšanu un iebiedēšanu, tostarp izbeigt plašsaziņas līdzekļu licenču patvaļīgu apturēšanu, ievērot valstī strādājošo žurnālistu un cilvēktiesību aizstāvju individuālās tiesības un garantēt viņu drošību, lai viņi varētu aptvert vai uzraudzīt politisko un cilvēktiesību situāciju valstī;

12. stingri kritizē *Abdourahmane Sanoh* un citu opozīcijas un pilsoniskās sabiedrības līderu ieslodzīšanu; prasa nekavējoties atbrīvot politieslodzītos valstī un izmeklēt plaši izplatītos apgalvojumus par sliktu izturēšanos pret ieslodzītajiem;

13. aicina Gvinejas Republikas iestādes apturēt jebkādu turpmāku iedzīvotāju padzīšanu no viņu zemes vai īpašuma, līdz tā var garantēt iedzīvotāju tiesību ievērošanu, tostarp pienācīgu uzteikumu, kā arī kompensāciju un pārmitināšanu pirms izlikšanas no mājokļa; uzsver, ka būtu jānodrošina pienācīga kompensācija visām piespiedu kārtā padzītajām personām, kuras tādu vēl nav saņēmušas;

14. atgādina, ka Gvinejas Republikai ir svarīgi sadarboties ar reģionālajiem partneriem, lai kolektīvi stiprinātu demokrātiju, attīstību un drošību; mudina Gvinejas Republikas iestādes cieši sadarboties ar reģionālajām organizācijām, tostarp *ECOWAS*, lai atjaunotu pamatbrīvības, pilnībā izmeklētu cilvēktiesību pārkāpumus, kas izdarīti demonstrāciju laikā, un panāktu miermīlīgu pāreju uz demokrātiju; atgādina, ka pašreizējās krīzes risinājumu var rast tikai atklātā un pieejamā dialogā Gvinejas iekšienē starp valdību un opozīcijas grupām; tāpat atgādina, ka *ECOWAS* un Gvinejas Republikas kaimiņvalstis var būtiski veicināt dialogu Gvinejas iekšienē un nodrošināt tā turpināšanos, aicina Gvinejas valdību un *ECOWAS* cieši sadarboties, lai nodrošinātu, ka 2020. gada vēlēšanas notiek mierīgā un reprezentatīvā veidā; aicina Komisiju un dalībvalstis veikt turpmākus pasākumus saistībā ar ieteikumiem, kas sniegti Gvinejas Republikas vispārējā regulārajā pārskatā (VRP) 2020. gada janvārī, jo īpaši attiecībā uz tiesībām uz dzīvību, fizisko neaizskaramību, vārda brīvību un miermīlīgas pulcēšanās brīvību, kā arī attiecībā uz spēka pielietošanu un nesodāmību; mudina Gvinejas Republikas iestādes jēgpilni iesaistīties gaidāmā ANO Cilvēktiesību padomes vispārējā regulārajā pārskata sagatavošanā, tostarp nodrošināt pilnīgu piekļuvi ANO uz vietas, un pilnībā īstenot turpmākos darba grupas ieteikumus;

15. mudina Eiropas Savienību cieši uzraudzīt situāciju Gvinejas Republikā un saukt tās valdību pie atbildības par visiem starptautisko cilvēktiesību likumos un nolīgumos ietverto saistību pārkāpumiem, jo īpaši attiecībā uz Kotonū nolīguma 8., 9. un 96. pantu;

16. aicina Eiropas Komisijas priekšsēdētājas vietnieku/Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos un Eiropas Ārējās darbības dienestu (EĀDD) uzturēt politisko dialogu, tostarp dialogu, kas notiek saskaņā ar Kotonū nolīguma 8. pantu, lai strauji samazinātu spriedzi valstī un vajadzības gadījumā palīdzētu gatavoties miermīlīgām vēlēšanām, tostarp mediācijai un pirmsvēlēšanu un pēcvēlēšanu vardarbības apkarošanas pasākumiem; turklāt aicina AP/PV un EĀDD sadarboties ar Gvinejas Republikas iestādēm, *ECOWAS*, ANO Cilvēktiesību biroju Gvinejas Republikā, Āfrikas Cilvēktiesību un tautu tiesību komisiju un ģenerālsekretāra īpašo pārstāvi Rietumāfrikā un Sāhelā, lai izstrādātu kopēju stratēģiju pašreizējās politiskās krīzes atrisināšanai;

17. atzinīgi vērtē to, ka 11. EAF koncentrējas uz atbalstu tiesiskumam Gvinejas Republikā; mudina Komisiju un EĀDD arī turpmāk atbalstīt pilsoniskās sabiedrības un neatkarīgu valsts iestāžu stiprināšanu;

18. aicina Eiropas Savienības delegāciju Gvinejas Republikā pastāvīgi uzraudzīt neatkarīgās pilsoniskās sabiedrības stāvokli valstī, novērot politieslodzīto tiesas procesus un turpināt risināt cilvēktiesību situāciju valstī dialogā ar Gvinejas Republikas iestādēm; aicina Komisiju cieši sekot līdzi situācijai Gvinejas Republikā un regulāri ziņot par to Parlamentam;

19. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei, Komisijai un Komisijas priekšsēdētājas vietniekam/ Savienības Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos, Gvinejas Republikas prezidentam un parlamentam, *ECOWAS* iestādēm, ĀKK un ES Apvienotajai parlamentārajai asamblejai, kā arī Āfrikas Savienībai un tās iestādēm.